SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 50. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 15, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 15-го БЕРЕЗНЯ 1991 Ч. 50. РІК XCVIII.

В УКРАЇНІ ВІДЗНАЧЕНО ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДНІ

Київ (УНІАР). — У Києві, Львові, Івано-Франківську, Тернополі, Одесі, Донецьку, Єнакієвому, Артемівському, Запоріжжі, Кривому Розі та в багатьох інших містах 9-го березня відбулися мітинги і концерти на вшанування пам'яті Тараса Шевченка.

Тисячі мешканців зібралися в місцевих парках біля пам'ятників Великому Кобзареві ,а там, де їх ще нема, святкування відбулося на місцях майбутніх пам'ятників. У Дніпропетровському біля каменя, що стоїть на місці майбутнього пам'ятника Т. Шевченкові, активісти Руху, УРП, ТУМ, Січеславського козацького братства та інших демократичних організацій поклали квіти, а відтак вирушили через усе місто на Монастирський острів, де стоїть пам'ятник Кобзареві.

Дирекція парку встановила гучномовці, з яких лунали українські пісні. Щоправда, для учасників мітингу мікрофони та гучномовці виявилися недоступними, проте мітинг пройшов успішно. Активісти поширили понад 20,000 летючок про референдум. Тисячі учасників свята співали стрілецьких пісень. Напередодні у Дніпропетровському театрі драми на відзначення Шевченківських Днів з великим успіхом пройшла прем'єра вистави „Як козаки писали листа турецькому султану".

В усіх містах під час святкувань прозвучали також заклики голосувати за незалежну українську державу та проти нового союзного договору. Активісти УРП, Руху, УСС обговорювали питання референдуму.

Не обійшлося і без втручання міліції. У Дніпропетровському затримали активіста Руху Олександра Лелюкіна, який поширював летючки. Під час допиту вимагали назвати імена інших активістів, запитували де, хто і в якій кількості друкує летючки тощо. Після допиту Лелюкіна відпустили. У Кривому Розі капітан міліції привів на мітинг групу міліціянтів, які намагалися перешкодити проведенню мітингу. За розповсюдження летючок затримано трьох активістів в Білгород-Дністровському. Однак втручання міліції нікого не залякало. Святкування пройшли з успіхом і скрізь під кінець виконали гимн „Ще не вмерла Україна".

ПОБАЧЕННЯ З С. ХМАРОЮ НЕ ВІДБУЛОСЯ

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 13-го березня американський правник, член Асоціяції адвокатів, ЗСА Ґреґорі Стентон, який приїхав на запрошення захисників ув'язненого депутата Степана Хмари, щоби допомагати їм під час судового процесу, відвідав Лук'янівську тюрму. Разом з ним були народні депутати України Олесь Шевченко, Левко Лук'яненко та Ігор Деркач, священик греко-католицької церкви о. Ярослав Лесів та велика кількість іноземних кореспондентів. Всі присутні стали свідками того, як начальник слідчої групи Харченко у грубій формі відмовив на прохання делеґації побачитися з Хмарою.

У той самий день Ґ. Стентон виступив перед журналістами, які зібралися на чергову пресконференцію Руху у приміщенні спілки письменників і повідомив, що йому відмовили у побаченні з в'язнем сумління. Така відмова, заявив правник, є брутальним порушенням міжнародних норм і угод.

Демонстративний похід Ґ. Стентона у супроводі депутатів до стін в'язниці був своєрідною формою протесту проти свавілля керівників прокуратури та їхніх покровителів.

Продовжується судовий процес над головою Тернопільського обласного комітету захисту УГКЦ активістом УРП Ярославом Демидасем. Як інформує Іван Дмитрик, опит свідків справи закінчується, але ряд свідків, протестуючи проти зфабрикованого апаратом процесу, не з'являються на виклики суду. У зв'язку з цим суд 12-го березня ухвалив під вартою привести для подання свідчень 18 осіб з Тернополя і стягнути з них кару. Серед покараних — заступник голови Обласної Ради Тернополя та голова Тернопільської Міської Ради.

В Іраку триває громадянська війна

Нікозія, Кипр. — У понеділок, 11-го березня, після тяжких боїв урядове військо знову заволоділо двома великими містами на півдні Іраку — Карбелою і Ен Наджафом. В іншому місті, Базрі, вірне Саддамові Гуссейнові військо намагалося придушити збройне повстання шиїтів.

Курдські повстанці були змушені припинити просування з півночі після того, як уряд загрозив, що знищить 5,000 взятих у полон курдських закладників, якщо наступ не буде припинений.

Повідомлення про бої надходять переважно від представників опозиційних фракцій Іраку. У вівторок, 12-го березня, в ливанській столиці Бейруті тривала нарада лідерів 23 опозиційних груп. Один з учасників бейрутської наради повідомив, що на територію Іраку почали проникати іранські збройні сили, які борються за скинення Саддама Гуссейна і знищення іракських збройних баз.

На півночі тяжкі бої йдуть коло міста Шамшмаля, недалеко від великого центру нафтовидобувної і нафтопереробної промисловости Кіркука, який покищо залишається в руках урядових військ. На озброєнні іракців — танки, артилерія і гелікоптери.

За свідченням представника Патріотичного фронту Курдистану Бархема Салеха — головної партії повсталих курдів, за останні десять днів майже 60,000 іракських вояків дезертирували з армії або склали зброю. Крім того, на бік курдських повстанців перейшли 29 батальйонів курдської міліції.

Згідно з повідомленням з Іраку, С. Гуссейн концентрує основну увагу і сили на придушенні повстання шиїтських фундаменталістів на півдні.

У вівторок, 12-го березня у Кувайт прибув американський генерал Норман Шварцкопф, головнокомандуючий збройними силами союзників в недавній війні за звільнення Кувайту від іракських окупантів. Ознайомившись з руїною, спричиненою країні іракськими окупантами і бомбардуваннями союзників, генерал сказав: „Наскільки я розумію, війна закінчена. Що стосується Саддама Гуссейна, то ліпше б йому зрозуміти це. Якщо він зробить помилку і знову почне війну, на нього звалиться ще більше горя, ніж тепер".

Генерал мав на увазі масові заворушення і збройні виступи проти режиму Гуссейна, в які з кожним днем втягуються все нові міста й райони Іраку.

ІРАК ЗЛАМАВ ПЕРЕМИР'Я, ВОЮЮЧИ З ПОВСТАНЦЯМИ,— КАЖЕ ДЖ. БУШ

Оттава, Канада. — Президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш, виступаючи в Оттаві, обвинуватив Саддама Гуссейна і уряд Іраку у зламанні перемир'я підписаного між головним командуванням альянтських військ і представниками іракської армії. Президент ЗСА підкреслив що мир в районі Перської затоки так довго не буде поки військові частини Іраку, зокрема так звана республіканська гвардія (вибранці Гуссейна), вживаючи тяжку зброю і гелікоптери, вестимуть справжню війну проти антиурядових повстанців на півдні і на півночі.

У Вашінгтоні офіційні представники Уряду заявили, що головне командування коаліційних військ в Рияді і командування американських частин, які все ще знаходяться у південній частині території Іраку, слідкують дуже уважно за розвитком подій в околиці Базри, за пожвавленням летунських дій іракської армії, танковими частинами і панцерними возами республіканської гвардії, а також цікавляться розвитком подій на півночі. Головнокомандувач альянтських військ в Савдійській Арабії ген. Норман Шварцкопф заявив, що з особливою тривогою він вислухав звідомлення про інтенсивні дії іракського летунства проти курдських повстанців. Постає питання: свідки взялися літаки і так звані повітряні кораблі-гелікоптери, озброєні ракетами і тяжкими скорострілами? Правдоподібно, каже Н. Шварцкопф, С. Гуссейн відтягнув їх зі свого сховку в Ірані. „Ми перевіряємо цю справу дуже уважно, бо Іран тоді і тепер заявляє про свою невтральність у війні".

Дж. Буш зустрічаючись коротко з кореспондентами в Оттаві, де він відвідував і перевів довшу розмову з канадським прем'єр-міністром Бравном Малруні, настоював, щоб уряд Іраку негайно припинив „гру у війну" зі своїм власним народом, бо це може спричинитись до нестабільности ситуації на Близькому Сході за що повністю відповідатиме С. Гуссейн.

Обвинувачуючи Ірак в порушенні підписаного договору, Президент ЗСА нагадав іракцям, що вони зобов'язалися не вживати воєнних літаків, озброєних гелікоптерів, танків і тяжкої артилерії під час тривання перемир'я і поступового відтягнення з поля бою коаліційних військових частин. Ці передумови були влучені до підписаного договору тому, щоб оминути воєнних зударів між поодинокими військовими частинами і забезпечення альянтських військ перед несподіваним нападом.

Очевидно, Дж. Буш не виявляв своїх особистих симпатій до антирежимного руху в Іраку, але кореспонденти відчували, що він послідовно виступав і виступатиме проти С. Гуссейна і його дальшого керівництва у повоєнному Іраку. Офіційно Буш заявляє, що він не збирається осувати Гуссейна, але іракський народ може це зробити і це було б на його користь і на користь іракських державних інтересів. Ані Буш, ані Малруні, не можуть сприймати спокійно того факту, що С. Гуссейн вже скандально програв війну проти коаліційних держав, все ще внутрі своєї країни має відвагу вживати військову і поліційну силу проти власного народу з метою забезпечити свою владу і свої особисті амбіції.

Політичні і військові спостерігачі з турботою висловили думку, що внутрішня боротьба в Іраку, вживання воєнних гелікоптерів проти повстанців, не виповнення взятих на себе зобов'язань, можуть наново розпалити воєнні пристрасті і тоді Гуссейнові вже не буде схову на цьому світі. Небезпечними є також відновлені зустрічі західних коаліційних держав, які брали участь у війні проти Іраку — Буша з Малруні, Франсуа Міттерана з Джаном Мейджором тощо. Можливо тому так скоро поїхав на Близький Схід державний секретар Джеймс Бейкер, щоби забезпечити мир в тій частині світу, бо, нема де правди діти, там миру ще немає.

Спортовці продовжують підготову до поїздки в Україну

Нюарк, Н. Дж. (О.Т.). — Тут у приміщенні Дому УСВТ „Ч.Січ" відбулися чергові сходини Проводу і ланковиків УСЦАК, в часі яких голова Мирон Стебельський подав звіт із стану підготови збірних до історичної поїздки в Україну, що заплановано на 19-го червня.

Згідно з цим звітом, завершено добір збірної тенісу, якою завідує Юрій Савчак. В складі збірної поїдуть в Україну: Ліда Савчак, Христина Гейниш, Лариса Кондрацька, Лариса Грабець, Марта Кутко, Анетка Ковблянська (жіноча дружина), д-рю Юрій Харук, Евген Олинець, Андрій Сидорак, д-р Ярослав Сидорак і Юрій Савчак, змагун-провідник збірної; медична опіка — д-р Олесь Ковблянський.

Продовжується добір збірної плавання, досі затверджені: Марія Багрій, Таїса Бокало, Андрея і Марія Кушнір (усі УСВТ „Ч.Січ") Андрея і Марко Калита (УСО „Тризуб"), Наталка і Роман Гірняк, Леся Винарчук (СУМ). Провідниця Марія Бокало, заступник Ірина Ісаїв. Добір до збірної плавання продовжується.

Вскорості буде проголошений склад збірної футболу — юнаків. Відбиванкові збірні, жіноча і чоловіків будуть остаточно вибрані в часі відбиванкового чемпіонату УСЦАК, що відбудеться 27-го квітня в Мейпл вуді, Н.Дж. В дальшому ході нарад голова подав стан збірок фінансів на закуп одностроїв, виряду і подарунків для спортовців в Україні, який не проходить з очікуваним опитом. Ще багато організацій і фінансових установ не відгукнулися на просьбу.

Вибрано репрезентативний однострій для збірних, що їх має закупити УСЦАК як теж одностроїв (маринарки і штани), що їх закуплять собі самі Провід і усі офіційні члени делеґації УСЦАК. Замовлення на ці однострої слід висилати на адресу: Dr. Orest Popovych, 53 Estelle Lane, Howell, N.J. 07731.

Після обговорення ще інших справ, зв'язаних з тією поїздкою в Україну, голова поінформував присутніх, що в наступному місяці з України прибудуть чолові репрезентанти Української Спортивної Асоціяції, з якими відбудуться спільні наради та в часі яких остаточно будуть затверджені усі виступи збірних УСЦАК в різних містах західної України.

Приймаються зголошення до Гарвардської Літньої Школи

Кеймбридж, Масс. (ФК-У). — Гарвардська Літня Школа Українознавства, яка триватиме від 24-го червня до 16-го серпня, оголошує записи на курси 1991 року. Це вже 21-ий рік Літня Школа Гарвардського Університету і Український Науковий Інститут спільно організують восьмитижневу програму курсів українознавства.

Цьогорічна літня програма включає початковий, середній і вищий курс української мови (вісім кредитів кожний), а також курси української поезії XX століття, історії України 1800-1921 років і новий курс „Україна після Сталіна: політика і суспільство в совєтській республіці,1953-91 років", (чотири кредити кожний). Прийняті студенти зобов'язані реєструватися не менше як на вісім кредитів.

Викладачами курсів української мови цього року будуть Наталія Буряник (Альбертський університет), Олександра Гнатюк (Варшавський університет) та Юрій Шевчук (Педагогічний інститут, Рівне, УССР). Викладачем курсу української поезії буде професор катедри української літератури ім. Дмитра Чижевського, д-р Григорій Грабович (директор УНІГУ), а викладачами курсів історії будуть: професор Альбертського університету д-р Іван Павло Химка і співробітник УНІГУ д-р Любомир Гайда (керівник магістерської програми студій Совєтського Союзу в Гарварді). Директором цьогорічної Гарвардської Літньої Школи Українознавства є д-р Наталія Пилипюк.

Провести літо в Гарвардській Літній Школі корисно і цікаво. Інститут дає змогу студентам вислухати не лише акредитовані університетські лекції з українознавства, але й додаткові виклади визначних науковців, оглянути фільми про українську культуру та суспільство. В минулому студенти прибували з усіх частин Америки й Канади, а також з Европи, Південної Америки, СССР та Австралії. Тижневі „круглі столи" та екскурсії дають студентам нагоду вдосконалювати свою українську мову.

Учасники програми мають доступ до дослідних та навчальних засобів Гарвардського університету, бібліотек і музеїв, як і до спортових устаткувань. Студенти мають нагоду знайомитись з місцями, пов'язаними з історією Америки, в Бостоні й околиці. В 1990 році студенти приготували театральну виставу, яку позитивно прийняли глядачі. Подібну програму заплановано на 1991 рік.

Кандидати до літньої школи повинні мати скінчених 19 років або один рік університетських студій. Вони мають подати академічне свідоцтво, рекомендацію від професора і лист, в якому подадуть мотиви свого бажання записатися на літню програму українознавства. Студентів, які бажають стати учасниками літньої програми вдруге, приймається, якщо вони успішно вив'язались з минулорічних курсів. Прийняті студенти мають нагоду стати членами товариства „Приятелі Українського Гарварду", пожертвувавши 300 дол. Така пожертва дає їм право членства через три роки і право отримати повну академічну стипендію на три з черги літні сесії. Цьогорічна стипендія, в сумі 2,050 дол. покриває вісім

(Закінчення на стор. 4)

Св. п. д-ра Р. Осінчука пом'януть в Чикаго

Чикаго (Н.Н.). — У сороковий день смерти св. п. д-ра Романа Осінчука, визначного лікаря-громадянина, науковця, журналіста та мирянського діяча, в п'ятницю, 22-го березня, буде відслужена Панахида о год. 7:30 вечором в соборі свв. Володимира й Ольги.

Опісля відбудеться тризна-поминки в Культурному Осередку о год. 8-ій вечора з перекускою і доповідями про покійного. Виступлять: представники УЛТПА, Наукового Товариства ім. Шевченка та Філії Українського Католицького Університету. Тобто від установ, які влаштовують вечір-поминки. Даток від учасників тризни 10 дол. Організатори прохають зголошувати участь на число телефону (312) 489-1339.

У СВІТІ

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ПОВІДОМИВ офіційно, що більшість західніх країн, які позичили Польщі в минулому 46 біл. дол., готові подарувати 80 відсотків своїх кредитів, якщо Варшава погодиться заплатити решту 20 відсотків. Повідомлення про це появилося після зустрічі президента Польщі Леха Валенси із заступником секретаря Департаменту фінансів З'єднаних Стейтів Америки Дейвидом Мерфордом, який недавно відвідував Варшаву.

АНТИТЕРОРИСТИЧНИЙ СУД в Карачі, Пакистан, засудив на смертну кару через повішення вісьмох студентів, яким прокуратура доказала вину схоплення силою 12-літнього сина одного із керівників держави, очевидно, за викуп, який захоплювачі сподівались отримати від батьків. Злочинці вимагали два мільйони долярів за звільнення хлопця. Поліція, на вимогу міністра внутрішніх справ Пакистану, віднайшла захопленого і арештувала захоплювачів, які призналися до вини. Усі вони були членами Пакистанської народної партії, яку очолювала свого часу прем'єр-міністер Беназір Бгутто. Смертний присуд за схоплення людини, з наміром наживи, був прийнятий в Пакистані минулого року. Цей закон підтримував теперішній президент Гулям Ізгак Хан.

ЄГИПЕТСЬКА ПОЛІЦІЯ заарештувала 20 іракських диверсантів, післаних до Каїро з наміром виконати численні терористичні акти і зорганізувати з колишніх мешканців Іраку терористичну групу, яка діяла б постійно в Єгипті. Про арешт повідомив кореспондентів міністер внутрішніх справ Єгипту Абдель-Халім Мусса. Єгипетська газета „Аль-Ахрам" повідомила, що арештовані признаються до вини і розкрили цілу історію терористичних плянувань Іраку на території Єгипту. Працівники державної служби безпеки перевели численні арешти членів групи і їхніх симпатиків в цілій країні. Досі заарештовано 42 терористи.

В БЕОГРАДІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ антиурядові демонстрації. Федеральний уряд у відповідь демонстрантам наказав ввести додаткові відділи міліції і підрозділи регулярного війська. Уряд зорганізував також контрдемонстрації, у яких взяли участь робітники кількох београдських підприємств. Президент Слободан Мілошевіч виступив гостро проти демонстрантів, кажучи, що вони „слуги чужих сил", які хочуть створити маріонетковий уряд, який служитиме чужим інтересам. Президент не назвав по імені жодної держави, яка нібито допомагає демонстрантам, але політичні аналітики здогадуються, що він мав на увазі З'єднані Стейти Америки, які працюють в напрямі переходу комуністичних держав на демократичну систему правління.

АМЕРИКАНСЬКІ І БРИТАНСЬКІ дипломати думають, що із закінченням війни в районі Перської затоки і антиракських позицій, що їх зайняли Сирія й Іран, створили добру передумову для звільнення західніх закладників, які ще й досі перебувають в Ливані. Проблему закладників буде обговорювати міністер закордонних справ Великобританії Даглес Гом, який прибув до Дамаску із секретарем Державного департаменту ЗСА Джеймсом Бейкером, який вже перебуває на Близькому Сході. Обидва державні мужі думають, що за допомогою Сирії й Ірану їм вдасться добитись звільнення, бо якраз вони мають великий вплив на терористичні групи в Ливані.

В АМЕРИЦІ

У НЮ ЙОРКУ ЗАКІНЧЕНО переговори в справі збереження одного з популярних щоденників міста „Дейлі Нюз", профспілки якого вийшли на страйк тому п'ять місяців. Впродовж цього часу велися переговори поміж представниками страйкуючих профспілок і власниками щоденника компанії Трібюн Компані в Чікаґо. Одначе виглядів на позитивне полагодження справи майже не було, а власники визначили реченець до половини березня, після котрого щоденник „Дейлі Нюз" мусів би припинити своє існування. Тоді на горизонті з'явився брітійський видавець Роберт Мексвелл, який зацікавився купном газети, зазначуючи відразу, що тільки тоді, як буде можливо договоритися зі страйкуючими профспілками. Минулого вівтірка, 12-го березня, оголошено, що Р. Мексвелл і профспілки дійшли до тентативної згоди.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Аґентства охорони довкілля подали до відома, що корпорація Екзон погодилась визнати свою провину в аварії її нафоналивного судна „Екзон Вальдіз", що трапилась 24-го березня 1989 року в протоці Принца Вілліяма на Алясці та заплатити 100 міл. дол. кари. Знавці твердять, що кінцева сума може дійти до висоти 1.1 біл. дол., впродовж наступних десяти років, щоби полагодити всі цивільні та кримінальні судові оскарження, що повстали у наслідок досі найбільшого на Північноамериканському континенті виливу нафти у прибережні води Аляски. Урядові службовці Аляски та Федерального уряду заявляють, що всі перепони до остаточного полагодження цієї справи вкінці усунено.

АМЕРИКАНСЬКІ ТА АЛБАНСЬКІ урядові чинники заявили у середу, 13-го березня, що після 52 років ЗСА відновлять з Албанією повні дипломатичні відносини. Офіційні представники Уряду ЗСА сказали, що міністер закордонних справ Албанії Мохамет Каплані прибуде до Вашінгтону, щоби взяти участь в офіційному акті дипломатичного визнання разом із асистентом секретаря Державного департаменту Реймондом Зейцом. Хоча ще багато часу пройде, поки буде назначено американського амбасадора до Тирани, столиці Албанії а ще більше поки там почне функціонувати амбасада, то Уряд президента Джорджа Буша уважає за відповідне цей факт дипломатичного визнання перевести тепер, як в Албанії пробують ставити перші кроки у демократичній перебудові.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ передав Конґресові свої пропозиції щодо боротьби зі злочинністю на вулицях американських міст і при тому наполягає щоби Конґрес схвалив закон до 100 днів. Розмовляючи з представниками тих, що переводять в життя будь-які закони в країні, президент Буш старався підкреслити свою і свого Уряду намагання переконати Конґрес про негайне схвалення закону, що допоміг би розпочати інтенсивну та послідовну боротьбу з кримінальними елементами на вулицях американських міст.

Мрія про „Мрію" здійснилась

Транспортовий літак „Мрія"

Гартфорд, Конн. (ЛЧ). — Понад два місяці українські громади Гартфорду і околиць, Ню Гейвену, Бриджпорту та інших міст стейту Коннектикат з напруженням вичікували позитивної розв'язки допомогової акції, призначеної для України, особливо потерпілим горезвісного Чорнобиля. Сотні пачок з консервами, вітамінами, молоком та іншими продуктами продовженого вжитку перебували в стані збереження при церквах та українських установах, бо транспортовий літак не міг прибути при кінці грудня минулого року доі інтернаціонального летовища Бредлі біля Гартфорду.

Нарешті, після оголошень місцевої телевізії та радіо, у четвер, 7-го березня, перед полуднем, довгожданний літак-ґіґант Антонов-225, відомий під назвою „Мрія", прибув до Бредлі, щоб відтранспортувати ліки та харчі в Україну. Представники допомогових комітетів українського громадянства Коннектикат із захопленням прибули зустріти „Мрію", а завдяки кропітливим старанням Надії Матківської, українську групу підвезено до тої частини летовища, де найкраще

(Закінчення на стор. 4)

КВАРТЕТ ІМ. ЛЕОНТОВИЧА В УІА

Ню Йорк. — Український Інститут Америки влаштовує нюйоркський дебют струнного квартету ім. Леонтовича при співучасті солістів Олега Криси та Олександра Слободяника, в концертовій серії „Музика в Інституті", який відбудеться в суботу, 23-го березня, о год. 8-ій вечора. В програмі твори Моцарта, Сильвестрова і Шоссона. Квитки в ціні 25 дол., для сеньйорів 10 дол., студенти — вступ вільний. Додаткові інформації можна отримати, телефонуючи на число (212) 860-3891.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Темні сили реакції в СССР...

Яких шість літ тому Марґарет Тачер, що тоді ще була прем'єром Великої Британії, після розмови з прибулим до Лондону Міхаїлом Ґорбачовим видала про нього такий осуд: „З ним можна робити бизнес". Ця її опінія промостила Ґорбачову шлях до сердець і Роналда Реґена і його наступника Джорджа Буша та лідерів Західньої Европи — президента Франції Франсуа Міттерана й канцлера Німеччини Гельмута Коля. Але Марґарет Тачер не задарма втішалася і далі втішається — хоч уже не є прем'єром — опінією надзвичайно мудрої жінки. У минулому тижні Джордж Буш передав Марґарет Тачер на окремій церемонії у Білому Домі „Медалю Свободи" — найвище відзначення цивільне тут. У дальшій розмові Буш дякував Тачер за одну її пораду про те, як треба поводитися в часах кризи. Тепер Тачер дала йому нову пораду, як зберегти хребет і бути готовим на негайну відповідь, „коли темні сили реакції у Совєтському Союзі повернуться до політики репресій". Марґарет Тачер не назвала по імені Міхаїла Ґорбачова, бо на прилюдній церемонії під головуванням Президента ЗСА не лицює таврувати президента великодержави.

З найбільш авторитетних уст світ почув, що Міхаїл Ґорбачов у 1991 році не є Ґорбачовим з року 1985-го. Майже в тому самому часі, бо в суботу минулого тижня, Ґорбачов проголосив новий текст „союзного договору", над яким мав би відбутися 17-го цього місяця в усіх складових республіках СССР всенародний референдум: Президент Російської СФСР Борис Єльцин, найповажніший, найбільш небезпечний суперник і противник Ґорбачова, — негайно наталврував той плян як елябора з безліччю недоліків, почавши від заголовку. Ґорбачов запропонував перезвати СССР на „Союз Суверенних Республік", а Єльцин радить називати Союз — Союзом Суверенних Держав, а не республік. У тому новому пляні є різні недоскази і неясності, що є прикметною рисою всіх проєктів Ґорбачова. Наприклад, за центральною владою мала би залишитися „внутрішня безпека", закордонна політика і „активність у закордонній торгівлі". Для збаламучення політично малограмотних учасників референдуму Ґорбачов придумав фразу, що „Союз Суверенних Республік" має бути „федеративною демократичною державою", створеною як добровільний союз рівних республік. Борис Єльцин, промовляючи на великому зібранні, піддав гострій критиці цей новий проєкт і водночас закликав створити сильну одностайну організацію „для боротьби проти комунізму і лідерства Ґорбачова". Авдиторія захоплено оплескувала Єльцина.

В обороні Ґорбачова виступив негайно голова Верховної Ради СССР Анатолій Лук'янов, заповівши рішучу боротьбу проти ворохобника Єльцина. Цей останній заповів, що у цьому році може вже в найближчих тижнях вирішиться, чи буде знищена демократія в СССР, чи вона виграє. Політичний зміст цієї нової полеміки такий, що продовжується боротьба за владу на Кремлі, при чому вже виразно Міхаїл Ґорбачов боронить комуністичний устрій і сам собою наче персоніфікує комунізм, а Борис Єльцин виріс на лідера антикомуністичних і свободолюбних сил.

Комунізм у Совєтському Союзі сам від себе не загине. Не було такого ні в одній комуністичній країні, яка позбулася комунізму. За совєтським комунізмом стоїть ще не тільки створений Ґорбачовим апарат з Верховним Совєтом на чолі, як псевдо-парляментарною верхівкою, але армія і КҐБ із своїми „особливими відділами". В остаточній розгрі комунізм програє, програє тоді і Ґорбачов, бо не вдасться опанувати сучасний хаос в СССР і господарську кризу знову самими п'ястуками і баґнетами. Але цей процес може потривати деякий час. Ніхто з найкращих знавців підсовєтських відносин не може знати, як розвинеться цей процес. Покищо Марґарет Тачер сказала правду. У Совєтському Союзі запанували „темні сили реакції", вони хапаються репресій проти кожної опозиції. І добре буде, якщо і Білий Дім це зрозуміє і не підтримуватиме Ґорбачова, а навпаки — приготовиться до протидії.

Василь Дідюк

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СВЯТО П'ЯТЬОХ ПОКОЛІНЬ

II.

Шлях наших перших поколінь йде від простих куренів-землянок, що їх в пралісах та на пустирях власними руками ставили вони поруч своїх часто-густо дрібних, потом зрощених піль і городів. Але ось ми прийшли сьогодні до своїх заможних домів, церков, інституцій, народних домів, торговельних фірм, без яких сьогодні тяжко собі уявити будь-яке канадське українське місто. Ми прийшли до зразкових і багатих українських фарм, якими пишаються всі провінції Канади. Тут, на сьогоднішньому етапі, сини, внуки і правнуки колишніх піонерів є міністрами, генеральними губернаторами (найвище державне становище), заступниками прем'єр-міністра, суддями Найвищого суду, сенаторами, священиками, генералами, амбасадорами, посадниками (мейорами), професорами університетів, лікарями, учителями, мистцями, урядниками і професіоналістами будь-якого профілю. А до того сотні-тисячі високо-кваліфікованих робітників, фармерів. Словом, немає найменшої ділянки багатогранного канадського життя, де б не було українця-українки, які своєю працею, талантом і знанням приносять честь українській спільноті в Канаді і усій Канаді. Українці глибоко увійшли в канадське державно-громадське життя і на рівні з іншими беруть активну участь у ньому. Свою лояльність до Канади українці виявили в часі Першої і Другої світових воєн. Приблизно 10 тисяч було їх в рядах Канадської Армії під час Першої світової війни. Багато з них віддали життя за свою прибрану батьківщину — Канаду. У 1917 році десятник Пилип Коновал за хоробрість був відзначений найвищою відзнакою у Британській Спільноті Народів Хрестом Вікторії. Під час Другої світової війни 40,000 українців, народжених уже в Канаді, служили в наземних, повітряних і морських з'єднаннях, що пропорційно було вище пересічно загально-канадського рівня інших етнічни груп. Між цими канадськими українцями було багато старшин і підстаршин, відзначених за відвагу.

Культурно-мистецькі надбання українців відомі в Канаді. Народні танці в мальовничих костюмах, хори, солісти співаки і співачки, артисти сцени, малярі, оркестри, вишивка та різьба на дереві, писанкарство заслуговують на похвалу, бо вони втішаються загальним признанням.

Українські культурні й освітні організації й установи в Канаді не лише задовольняють потреби тутешніх українців, а й помагають ростові української культури і в діяспорі. Наша ревна праця і відданість Канаді знайшла належне визнання, що бачимо хоча б з факту, що багато міст, містечок, площ і вулиць носять українські імена. Біля парляменту Манітоби у Вінніпеґу пишається пам'ятник Тарасові Шевченкові. Канаду покрили золотоверхі бані наших українських церков, різних пам'ятників, „українських сіл" (Дауфин, Едмонтон, Веґревілл та інші), Народних домів, відпочинкових і виховних осель тощо. Все це завершене організаційними структурами релігійного і національного порядку. Тут маємо митрополії православну і католицьку та протестантсько-євангелицькі об'єднання.

Добре зорганізоване суспільно-громадське життя, завершене Конґресом Українців Канади, з осідком у Вінніпеґу. КУК готується цього року відзначити 100-літній вклад українців у розбудову Канади.

Українці цінять цей край за волю та демократію, якими ми не могли користуватись на рідних землях і якими не можуть ще й до сьогодні користуватися наші земляки в Україні. Тому теж нашим завданням є, щоб вільний світ здавав собі докладно справу з небезпеки і легковірно не піддавався московсько-комуністичному підступові. Українці адже добре знають з історії і практики свого сусіда, імперіялістичну Москву, і тому повинні більш цікавитися зовнішньою політикою Канади, щоб Канада і надалі успішно стояла в захисті волі й демократії. Цю преважливу політичну ролю добре виконують українці, члени провінційних і федерального урядів, посли, амбасадори і делеґати Канади в Об'єднаних Націях.

З таким моральним і матеріяльним дорібком в цьому 1991 році українська приблизно мільйонова спільнота стає до відзначення 100-ліття поселення в Канаді.

Відзначуючи сторіччя української участи в усіх ділянках канадського життя, ми горді й вдоволені, бо добре прислужились своїй старій і новій батьківщинам. А що це так, доволі взяти до рук першу-ліпшу публікацію про Канаду, щоб у ній знайти цифри й факти. І цей вклад в історію Канади постійно зростає. Тож є за що віддати шану першим українським піонерам у Канаді, що простелили дорогу наступним чотирьом поколінням.

Лариса Мурович

Поезії Миколи Щербака

Микола Щербак „Пахощі суцвіття", поезії, ст. 99, Ню Йорк, Об'єднання українських письменників „Слово", 1982.

Перед нами збірка поезій „Пахощі суцвіття" відомого в діяспорі поета-лірика Миколи Щербака, що обіймає 83 твори з 1960-1970 років. Після прочитання збірки залишається невідступне враження, що не кілька десятків, але сотні віршів поміщено в збірці, бож так багато в ній почувань і думок.

Поет відомий українцям на еміґрації й на поселеннях своїми попередніми збірками: „Вітри над Україною" (1947), „П'янкий чебрець" (1953), „Шлях у вічність" (1954), „Багаття" (1959), „Віршована абетка" (1960) і „Волошки" (1969). Його поетичний доробок значний, а „Пахощі суцвіття" — це сьома збірка, яка має розділи: „Земле моя", „Клич волі", „Провісні проміння", „Мати", „Світ і відсвіт" та „Доля в дорозі".

В першому вірші „Земля", повному ностальгії й зворушливої любови до дідизни, поет знайомить читача з тим чарівним куточком Рідної землі, де він народився й виріс:

Тісна хатина та просторий сад,
Туман над Россю і на травах роси,
А за левадою гречок покоси
І шелесткі тополі стали вряд
Зустріти світ народженого дня, —
Земле моя!

Летить у сонце, в цвіт дзвінка бджола
І горобці цвірінькають на стрісі,
Тужливий туркіт горлиці у лісі;
Як усміх, тане поранкова мла,
Зринає спів, не знати звідкіля, —
Земле моя!

На образах розквітлі рушники,
Барвінок, як благання, на могилі,
Кущі любистку й м'яти, серцю милі.
Пучок калини з любої руки,
І мати в тузі голову схиля, —

Земле моя!

Причастя на Шевченковій горі —
Віки проходять грізною ходою,
Окроплені свяченою водою
У повноводім, у святім Дніпрі.
І небо й сонце край благословля, —
Земле моя!
Земле моя!

Звертає увагу сонет „Хата", де підо впливом матері росла і зріла поетова сила:

... Їх не забути, доторки долонь,
Коли в печі горів святий вогонь,
А в полі злилась навісна завія...

Своїй матері присвячує Микола Щербак ще шість віршів в окремому розділі „Мати". Спогади про матір особливо глибокі. Син відчуває її молитву з-за моря і завжди пам'ятає, як вона свічкою світила лямпаду під іконами. Лямпада своїм святим огнем і досі прояснює поетові нічну темряву в чужині. Отже, вогонь лямпади він уважає святим і безсумнівно знає, що наші предки здавен уважали землю, вогонь і воду святими. А на іконах рушники, вишиті старовинними фолкльорними символами — це суцвіття барвінку, любистку, м'яти й калини, також незабутні й мають особливий чар.

В такій хаті росла і зріла поетова сила. Власне там з доторків материних долонь він наснажувався, подібно як Антей черпав силу з землі. Руки матері мали для сина силу землі. Але символ рідної матері він поширює в образ нашої Великої Матері в сонеті „Любов", присвяченім І. Франкові:

...Життя прожить — не поле перейти!..
Зумій, зумій же, друже, до загину,
Ідучи через звори і мости,

Любити рідну Матір-Україну, —
Як він її любив, ковальський син,
Володар і низин і верховин.

Поезії Миколи Щербака, написані добірною літературною мовою, звучать як пісні, їх можна співати. А піснями він неначе дає про себе знати далекій Батьківщині, бо пісні — це музичні коди народу, найважніші обереги душі. Навіть дуже витончена фантазія вже не могла б задовольнитися звичайними віршованими формами. Тому форма, колір, запах і мелодія перетворюються в символічні суцвіття, в яких живе таємниця душі поета й народу. В такому напрямі можна б проаналізувати й інші поезії в збірці Миколи Щербака.

З темою про матір, або радше про Велику Матір, єднається розділ „Клич волі", який належить до жанру релігійно-патріотичної лірики й обіймає дев'ять поезій, присвячених Києву, княгині Ользі, князям Володимирові й Святославові, та іншим. Три присвяти написані сонетною формою, та й у цілій збірці є 23 сонети, що досконалі щодо форми і змісту. Вони, побіч хвилюючих ліричних віршів, є мистецтвом рівноваги духу і думки. Лясконізм і суворі закони дисциплінують почування й думки поета, велять йому зосередитись на головному образі.

Ось історіософський сонет „Синьогорий Київ", яким Микола Щербак відкриває в збірці „Пахощі суцвіття" окремий розділ „Клич волі":

(Закінчення на стор. 3)

Богдан Витвицький

ПОСИЛИТИ ДОПОМОГУ УКРАЇНІ

Пройшло більш року від того часу, коли в нас почали творитися фонди допомоги Україні. Зроблено вже добру роботу в медичній ділянці, у висилці україномовних комп'ютерів в Україну, далі — у висилці книг через „Фундацію Сейбер" (Sabre Foundation). Успішно діє проєкт „Нестор" в комп'ютерськім вишколі. В додатку ми подбали в обмеженім розмірі про бюрове устаткування для продемократичних організацій в Україні.

Одначе, коли ми поглянемо на незвичайно великі потреби України, які щораз більше зростають у сфері політичної, економічної і екологічної віднови, то мусимо прийти до висновку, що треба зробити далеко більше. І, мабуть, через наше власне організаційне замішання і параліч, ми діяли заповільно в багатьох ділянках, в яких можна і треба було працювати вже давніше.

В першій мірі нам не вдалося дотепер створити неприбуткову корпорацію американського типу (в адміністрації, профілі і характері) з малим професійним персоналом, єдиним завданням якого було б шукати дотацій (Grants) від американських фундацій на різні проєкти, які є корисні для України і українців. Немало видатних особистостей і осіб з широкими зв'язками вже дали наперед згоду служити в Раді Директорів такої корпорації, якщо б вона була створена. На жаль, тому, що ми діяли надто повільно, наявні фонди, котрі могли піти на українські проєкти, — пішли куди інде.

Недавно створено міжнародну організацію — її назва — Реґіональний екологічний Центр для Центральної і Східньої Европи. Її завдання — допомога в екологічних проблемах для Польщі, Мадярщини, Чехо-Словаччини, Румунії, Болгарії і Юґославії. Цей центр плянує придбати або сконструювати спеціяльно обладнані вантажні автомобілі, які мали б служити як мобільні діягностичні ляборатерії. Такі тягарівки будуть їздити з міста до міста, з села до села і на місці досліджувати і давати діягнозу про повітря, воду і хемічне забруднення. Найменше з таких вантажних авт буде коштувати приблизно 100,000 дол.

Чи не повинні ми серйозно розміркувати можливість взятися за той проєкт і закупити таку тягарівку або дати її збудувати для організації „Зелений Світ" або для Руху?

Визнаючи, що людські ресурси є найбільшою цінністю з усіх, чи не повинні ми і наші канадські брати негайно встановити щорічну програму: обмінюватися 100 чи 200 студентами середніх шкіл до ЗСА і Канади? Таких студентів можна б примістити при українських родинах, які мають дітей в такім самім віці, — вони ходили б до тих самих кляс. Англійська мова і інші знання, яких вони навчаться, були б дуже цінними для їх виховання. Також обмін студентами і ґрадуантами до Північної Америки і Західньої Европи для університетських студій повинен бути взятий до уваги якнайшвидше.

Фінансування такого середньошкільного і університетського обміну студентами може бути принаймenше частинно здійснене з неукраїнських джерел. Але практично беручи, цього не можна осягнути, заки не буде створена професійно ведена неприбуткова організація, яку я вище описав.

Вже певний час в нас провадиться дискусія над тим, щоб спробувати зорганізувати Український Корпус Миру, який змобілізував би наших емеритів з професійними знаннями, а також учителів і студентів із знанням англійської мови. Цю програму треба здійснювати невідкладно.

Загально відомо, що перехід від централько плянованої економіки до економіки ринкової, чи то в Україні чи денебудь інде, є незвичайно скомплікованою справою. Польща, Мадярщина і Чехо-Словаччина були першими, що взялися здійснювати такий процес.

Чи не варто було б, щоб ті діячі в Україні, які хочуть бути піонерами ринкової економіки, мали б до диспозиції економічних спеціялістів, які запізналися з вільною економікою, неначе в живій ляборатерії в сусідніх з Україною державах — в Польщі, Мадярщині, Чехо-Словаччині. Вони могли б вчитися на досвіді сусідів — котра економічна політика принесла успіх, а котра була невдячна і чому.

Ми могли б це без великого труду улегшити, оплачуючи одного-двох студентів економіки, котрі могли б там досліджувати перехід на ринкову економіку, а рівночасно збирати матеріяли до своєї докторської дисертації.

Багато з наших громадян з Північної Америки, які були присутні на з'їзді Руху в Києві в жовтні 1990 року, були попросту в облозі з боку численних місцевих українців, які потребували різного роду бизнесової інформації чи то загальної, чи спеціяльної про ціни, підприємства, продукти, ринок. Розвиток приватного підприємства в Україні є рішальним для його майбутньої нормалізації.

Чому не заанґажувати б особи, яка систематично подорожувала б в Україну і служила б джерелом бизнесової інформації? Загальну бизнесову інформацію можна б приготовляти на місці і поширювати в писаній формі там же. Відповіді на спеціяльні скомпліковані питання можна б досліджувати в ЗСА і передавати в Україну.

Дотепер замало уваги зосереджувано в дискусіях над можливими проєктами, над їх практичністю і фінансуванням. Ми діяли заповільно, ми мусимо бути винахідливішими, як знайти нові джерела фінансування і як співпрацювати з існуючими неукраїнськими проєктами. Бо є багато речей, які треба і які можна осягнути.

Роман С. Голіят

ЛЬВІВСЬКІ АРХІВІСТИ ПРО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ

У місячнику „Людина і Світ" ч. II, з листопада 1990 року (науково-популярний журнал товариства „Знам'я" Української ССР), знаходимо простору, ілюстровану світлинами статтю про Митрополита Андрея Шептицького „Постаті і Долі — Я буду за вас молитися", авторами якої є Зінаїда Суханова і Наталка Матлашенко, обидві співробітниці Львівського музею історії релігії.

Зінаїда Суханова майже 25 років досліджує проблеми історії Греко-Католицької Церкви на Україні. Вона — авторка багатьох виставок та експозицій архівних документів і матеріялів цієї тематики і має багато публікацій у наукових, документальних і популярних виданнях.

Наталка Матлашенко вивчає складні проблеми історії Греко-Католицької Церкви, особливо — в нинішньому столітті. Вона співавторка серії цікавих виставок на тему „Забуті імена діячів української духовної культури". Постараюся познайомити читачів з головними думками цієї статті — есею.

Вже на початку свого есею авторки кажуть, що вони поставили собі за мету донести до читача головні ідеї, якими керувався Митрополит Андрей Шептицький у своєму житті.

Роман Марія Олександер Шептицький народився 29-го липня 1865 року в селі Прилбичі, Яворівського повіту на Львівщині. Він походив із аристократичної галицької українсько-польської родини. Предками Митрополитового батька графа Івана Шептицького — землевласника, громадського і політичного діяча, були галицькі бояри, відомі з часів князя (короля) Лева. В 1284 році князь подарував Шептицьким чималі земельні володіння. Про своїх предків-українців Роман дізнався від батька. Один із них — Варлаам Шептицький, писав до коронного гетьмана Адама Сенявського, засвідчуючи старовинність українського роду Шептицьких: „Ми такі старі, як стара Русь і віра Христова в ній". Ця родинна пам'ять завжди жила в серці Романа, вже будучи Станіславівським єпископом, він її ствердив раз і назавжди у посланні до духовенства „Наша програма" (1899 р.): ...„Я українець з діда-прадіда. А Церкву нашу та й святий наш Обряд полюбив я цілим серцем, присвятивши для Божої справи ціле життя. Отже, знаю, що під цим оглядом не міг би бути чужий для людей, що віддані серцем і душею цій самій справі". В такий спосіб Владика Андрей Шептицький спростував закиди про те, що він, поляк, мовляв, зрадив свій римо-католицький обряд. Мати Романа — графиня Софія Шептицька, була донькою відомого польського поета і драматурга Олександра Фредри. В сім'ї Шептицьких було семеро синів. Степан і Юрій померли в дитячому віці. Казимір, у чернецтві Климент, як і його старший брат Роман, пішов за духовним покликанням і був ігуменом монастиря Студитів. Станіслав — відомий генерал польської армії; Олександер і Лев були дідичами-поміщиками. Олександра мали начебто замордувати ґестапівців в 1940 році в Замості, а Лев Шептицький разом з дружиною розстріляний російсько-комуністичними енкаведистами у Прилбичах у вересні 1939 року (а не „українськими націоналістами", про що зводила наклеп на українців газета „Тиґоднік Повшехни" в Кракові, часопис, на жаль, католицький. А як такий не мав би писати неправди. — Р. С. Г.)

Роман Марія Олександер Шептицький, майбутній Митрополит, навчався у Ягайлонському, Вроцлавському й Мюнхенському університетах, де здобув науковий ступінь доктора прав, як також закінчив теологічний і філософічний факультети.

І-го липня 1888 року розпочав Роман Шептицький свій новіціят у Добромильському монастирі. В чернецтві прийняв він ім'я Андрей. Пам'ятною датою в його житті стало 22-го серпня 1892 року. В цей день в Кристинопільському Василіянському монастирі (нині Червоноград Львівської области) брата Андрея було висвячено на священика. У 1896-му році Андрей Шептицький, якому йшов на той час 31-ий рік, став ігуменом Онуфріївського монастиря Василіян у Львові. 17-го вересня 1899-го року Папа Лев XIII призначив його Станіславівським єпископом. У Станіславові молодий єпископ заснував Греко-Католицьку семінарію, передавши Капітулі 4,000-примірників цінних книг із власної бібліотеки.

Після смерти Митрополита Юліяна Куїловського Папа Лев XIII призначив Андрея Шептицького Митрополитом Галицьким і Львівським. Інтронізація відбулася в Соборі св. Юра 17-го січня 1901 року.

Ідея порозуміння між християнськими Церквами не залишала Андрея Шептицького до кінця його життя. І був він не лише теоретиком, а щодень пам'ятав свою паству і працював для народу, що був під його опікою. Усіх справ діяльности Митрополита як духовника, освітнього діяча, ініціятора, жертводавця, мецената й не перерахувати. Ведучи сам дуже скромне життя, Шептицький віддавав на народні цілі усі прибутки з Митрополичих посілостей і зі свого власного маєтку. Щороку своїм коштом утримував десятки бідних юнаків і дівчат, даючи їм найрізноманітнішу освіту. У Львові й понині живе чимало людей, які у скрутні моменти життя користувалися з матеріяльної допомоги Митрополита, — твердять обидві авторки.

Політична діяльність Митрополита завжди мала виразне українське державне спрямування. Він був послом Галицького сойму і членом Палати Панів у Відні. Часто брав участь у багатьох політичних акціях. До кінця відстоював Владика Андрей Шептицький права народу, завжди виступав разом з українськими послами. Перешкодою у діяльності Митрополита стала Перша світова війна. 18-го серпня 1914 року він був арештований росіянами і депортований вглиб Росії.

У 1919 році Митрополит, як член Української Національної Ради, палко вітав створення ЗУНР, Західньо-Української Народної Республіки. Після підписання Ризького договору в 1921 році, Митрополит відвідав Рим. Там, крім церковних питань на авдієнціях з Папою Бенедиктом XV, вів наш Митрополит переговори з представниками Антанти про долю ЗУНР, протестував проти приєднання Східньої Галичини до Польщі. Шукав

(Закінчення на стор. 4)

Фундація
Українського Вільного Університету, Інк.
Студентський Комітет
(Стежками батьків по Европі)

оголошує слідуючу поїздку на літо 1991 р.:

Стежками батьків по Україні

22-го червня — 7-го липня

В програмі: **семінарі та зустрічі з українськими студентами та молодими професіоналістами.** Заохочуємо зокрема учасників колишніх Стежок, як рівнож всіх які є зацікавлені **сучасною Україною.**

За дальшими інформаціями просимо писати на адресу:
UFU Foundation, Inc. (Students Committee)
P.O. Box 1028, New York, N.Y. 10276
або телефонувати: Проф. Петро Ґой (212) 254-1571.,
Ліда Чорна-Матіяшек (201) 790-1641

КОМІТЕТ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ ГАРВАРДСЬКИЙ ПРОЄТ, ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ СКВУ

щиро дякує нижче названим особам і установам за грошеві пожертви на реалізацію Гарвардського Проєкту в тесячоліття Руси-України:

Список ч.: 23

$7,500 — д-р Євген і Ніля Стецьків.
$5,000 — Український Братський Союз.
$1,000 — Степанія Залітач.
$800 — Дамян Кордуба* в пам'ять брата бл. п. Івана Кордуби, який згинув з рук НКВД у 1941 році.
$500 — інж. Ігор і Рома Гайди*.
$100 — Марія Бачинська — дружина, Борис, Вава, Уляна — діти, в третю річницю смерти і в пам'ять чоловіка і батька бл. п. д-ра Володимира Бачинського.
$100 — Лідія Одежинська в пам'ять мужа бл. п. Івана Одежинського.
$50 — Василь Воронка в пам'ять дружини бл. п. Віри Воронки.
$50 — Володимир і Дарія Яримович.

СПИСКИ ПООДИНОКИХ ВІДДІЛІВ КТХРУ-ГП:

Вашінґтон, Д. К.:

$150 — Лариса і Дон Фонтана. (Переслала п-ні Марта Мостович)

Ню Йорк, Н. Й.:

$1,000 — Борис Галан.

В пам'ять бл. п. Івана Кефора: донька — Лідія Роговська з мужем Володимиром, внук — Володимир Роговський з дружиною Керен, внучка Христина Кохан з мужем Яремою — $1,000; внучка Адріяна Кизик з мужем Орестом — $500*; Володимира і Стефан Сливоцькі — $500; Марія і Юліян Бачинські — $200; Ед Камінський, Марія Кефор, Іван і Олександра Кизик, Анна Король, Олександра Крумшин — по $100; Володимира і Ярослав Біланюк, Галина Головінська, Гарольд Джакобс, Євгенія і Євген Івашків, Надія і Карпо Кефор, Анна Корчинська, Соня і Богдан Кохан, Ірена і Ярослав Куровицькі, Марія і Яків Палій, Анна й інж. Олександер Пришляк, Віктор Роговський, Марія і Юрій Штогрин — по $50; Оксана й Олег Лопатинські — $40; Лідія і Андрій Закревські — $30; Ольга і Ярослав Городецькі, Дарія Ґенза, Марта і Роман Данилюк, Христина і Юрій Кушнір, Ольга і Юрій Пастернак, Надія і Ярослав Пастушенко, Анна і Роман Сокольські, Юрій Ставничий — по $25; Ольга і Роман Гаєцькі, Зірка і Микола Галів, Наталія Дума, Ольга і Ярко Зазулі, Іванка і Богдан Курис, Дозя і Ярослав Кушляба, Марія і Роман Кушнір, Люба і Павло Михалевич, Слава й Орест Мінцінські, Надія Савчук, Марія Шепарович — по $20; Софія і Ігор Раковський, Ірена Стецьків, Ольга Фостяк — по $15.

(Переслав п. Володимир Ворох).

Філядельфія, Па.:

$23,530 — проф. Володимир Винницький (на том Гарвардського Проєкту „Ізборник Святослава").
$12,500 — інж. Володимир і Олена Шиприкевичі (на том Гарвардського Проєкту „Стародавні літописи: Іпатський і Лаврентійський рукописи").
$5,000 — Українська Федеральна Кредитова кооператива „Самопоміч".
$200 — Люба Д. Онуферко.
$150 — д-р Володимир і Ева Юзич.
$100 — Лідія і Юліян Крижановський.
По $50 — Богдан і Теофіля Артимишин, Микола Інанішів.

(Списки переслала п-ні Марта Шиприкевич).

* ПРИМІТКА

Використали дорівнювальні фонди своїх працедавців: інж. Ігор і Рома Гайди, Дамян Кордуба, Адріяна й Орест Кизики. Щиро дякуємо!

Заохочуємо всіх, що затруднені в підприємствах, які практикують програму "Matching Gifts" враз із своєю пожертвою (чеки треба виписувати на "Harvard University Ukrainian Studies Fund", а в примітці вписати "MUC") прислати теж аплікації на дорівнювальну вплату, відповідні формулярі можна одержати в канцелярії працедавця.

Збіркова акція продовжується.

Всі чеки просимо виписувати на: UKRAINIAN STUDIES FUND M.U.C. ("M.U.C." означає Millennium of Ukrainian Christianity).

Пожертви просимо висилати до канцелярії Комітету на адресу:

Millennium of Rus'-Ukraine Christianity Committee
63 Fourth Avenue, New York, N.Y. 10003

За Комітет

д-р Степан Ворох
Голова

Володимир Баранецький
Фінансовий Референт

„Нове покоління" запрошене на Міжнародний театральний фестиваль в Единбурґу

Небувала театральна подія серед української громади в Америці: Клівлендська театральна група „Нове покоління" запрошена виступати на Міжнародному театральному фестивалі в Единбурґу, Шотляндія, в серпні цього року.

По трьох роках група здобула собі признання серед еміґраційного та чужинецького світу. В найголовнішому американському театральному журналі „Theater Journal" вийде похвальна рецензія на постановку Вертеп „Нового покоління" з попереднього року в Дітройті. У Торонто під час свого виступу група отримала запрошення від представника Руху Ростислава Братуня на конкурс Вертепу у Львові. Представник Руху поет Ростислав Братунь додав, що по виступі „Нового покоління" в Торонто він, без сумніву, може сказати, що група напевно виграла б перше місце у конкурсі.

Відома українська поетка Ліна Костенко ствердила подібне після виступу, котрий вона мала змогу бачити в Дітройті. Поетеса була захоплена не лише режисерським втіленням, високоякісною грою акторів, але й похвалила костюми, запроєктовані Антоном і Христею Соломухами з Парижу та майстерністю їх виконання костюмеркою мисткинею Любою Дмитрик-Ґудз. Поетеса додала, що поза уявну вмілість театру схопити істотність кожного вертепного персонажа, відмовляючися від побутового елементу, група виявила несподівану професійну гру. Поетеса додала, що група заклала фундамент для українського театру в пантомімі через гру Зенона Юрківа. Оця справа, підкреслила поетеса, була занедбана в українському театру досі.

Та не зважаючи на позитивну критику з України і запрошення до Львова, театральна група вирішила довести до кінця свій плян. По вивченню засад клясичного театру у виставі трагікомедії „Володимир" Теофана Прокоповича з XVIII ст., де наголос був на внутрішню динаміку та зовнішню статику, себто вся увага була зосереджена на мову і голос актора (твір був присвячений 1,000-літтю Християнства України), група звернулася до принципів нашого комедія делл арте, „Вертеп" (постановка відзначила 400-ліття Вертепу та 70-ліття Курбасівської вистави в Молодому театрі), де увага вже була поставлена на рух на сцені та принцип ізолювання істотних характеристик національностей в Україні в XVII столітті з перспективи православного бурсака. В кожному разі, оці дві постановки були зроблені для вишколення акторів та вивчення українського театрального скарбу і способу представлення формально та змістовно ідеї з іншої епохи.

Цього року група звернулася до світової клясики, а саме твору Шекспіра „Макбет". У цій спробі метою групи було віднайти український стиль, так довго приборканий московською окупацією українського театру у формі прищіплення її методу гри Станіславського. Друга мета групи була представити свою роботу на міжнародному ринку, скерувати глядача на багатство українського театру у цей рішучий момент державницьких змагань України. Цього року „Нове покоління" отримало нагоду зробити це в Единбурґу. Це була перша нагода українському театрові виступити на міжнародній арені ще від часів виступів еміґраційних груп Блавацького і Гірняка по війні. Театр виступатиме неповний тиждень в серпні при славному Единбурґському університеті в Reid Concert Hall.

Союз Українців Великобританії ласкаво погодився опікуватися групою під час її турне. Для цього колосального подиву гідного кроку група, яка налічує 20 акторів та понад 25 членів технічного складу, почала роботу. Американська прем'єра вистави відбудеться в Клівленді при кінці травня.

Для здійснення цього задуму колектив звернувся до найкращих українських сил на північно-американському континенті, в Европі та Україні. Для цього задуму Антін Соломуха, його дочка К. Соломуха з Парижу та Юрій Онух з Торонто приготовили оригінальні костюми та декорації. Люба Дмитрик-Ґудз, котра створила шедеври для „Вертепу", головна костюмерка. Марійка Добрянська, нова членка групи, головна кравчиня. Музикою опікується скрипаль та диригент камерної оркестри з Торонто Орест Ковалів. З його ініціятиви Володимир Губа, аванґардний композитор з Києва, готує музику, а квартет ім. Лисенка з Києва виконуватиме цю музику. Це буде перша спроба з'єднати найкращі сили на еміґрації та в Україні для театральної справи. Хореографія та освітлення — Івана Богуславського. Наталка Муцин, яка відповідає за характеризацію для телевезійної програми Gabriel'Fire виконувати ту саму функцію в постановці „Молодого покоління".

Крім згаданих, театральна група складається з таких осіб на керівних постах: Віра Юрків — скарбник, проф. Валеріян Ревуцький — дорадник, проф. Юрій Лінчевський — мова, Ярослав Семерак — архітект, Іван Столяр — конструкція, Маруся Хованець і Мирон Федорів — зв'язкові з американськими мистецькими фундаціями, Тарас Богуславський — оформлення сцени, Оля Ліськівська — програмка, Петро Шалапай — представник групи в Единбурґу. Режисер вистави і адміністратор — д-р Ігор Цішкевич.

Минулими роками група втримала себе від продажу квитків (понад 3,000), жертвенністю українських фінансових установ і американських мистецьких рад. Цього року з огляду на неможливість групи виступати по громадах перед фестивалем, театральна група звертається безпосередньо до громади за моральною і фінансовою підтримкою. Знаючи стійкість групи, послідовність і відвагу робити ризиковні кроки, цей крок гідний уваги. Пожертви можна висилати на конто: Account 3928c — Nove Pokolinja, Cleveland Self Reliance Credit Union, 6108 State Rd., Parma, Ohio, 44134.

І. Івасютин

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Поезії...

(Закінчення зі стор. 2)

Зійди на гóри, вийди подивиться —
Господня ласка світиться кругом!
І, ніби скарби над святим Дніпром,
Приховує минуле Хоревúця.

Як Щеків щит — висока Щекавúця,
І гóри Кúя, оповиті сном...
Що їм ще сниться: юний бурелом?
А чи прийдéшнє зорянúсто сниться?..

І лебедіє Лúбедь у долині —
Як спека пáлить спрáгнені уста!
Чому дзвінкі струмкú сюди не линуть?

Коли у сяйві княжого хреста,
Як Божого благословéння вияв,
Зависочіє синьогóрий Київ?!..

Хоч цей сонет поміщений у розділі „Клич волі", то в ньому поет насправді без кличів, а тільки категоричними запитами, з яких вібрують його мрії й бажання, неначе поетичними проєкціями бажає викликати нові події. Чи йому це вдалося?

Ми знаємо, що від двох-трьох років знов зависочів Синьогóрий Київ. Там уже майорять українські прапори, там поетові земляки-кияни проголосили суверенність України, там відродилась Українська Автокефальна Православна Церква, могутньо залунав клич волі. І там незвичайно успішну голодівку з політичними домаганнями перевела наша молодь, цей „юний бурелом", за окресленням поета в зацитованому сонеті. А тепер чекаємо й молимо Бога за успішний плебісцит в Україні 17-го березня.

Чи багатьом поетам здійснились в житті виспівані в поезії мрії й бажання? Миколі Щербакові вони таки наочно стали дійсністю!..

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 20-го червня 1990 р. відійшов від нас на 90-му році життя

наш улюблений

БАТЬКО, ДІДО І ПРАДІДО

бл. п.

ІВАН КЕФОР

Цією дорогою складаємо щиру подяку всім, що брали участь в Панахидах і похоронних відправах, за молитви, Служби Божі, вислови співчуття та за пожертви в пам'ять покійного.

Наша щира подяка Всч. о. П. Пащакові — генеральному вікарієві і парохові церкви св. Юра в Ню Йорку за відправлення Служби Божої, похоронних відправ та за прощальне слово.

Рівнож складаємо щиру подяку о. Л. Ґолдейдові за відправлення Панахиди.

Щиро дякуємо маестрові Андрієві Добрянському, членам хору Думка — за чудовий спів у похоронних відправах, рівнож дякуємо Олі Гаєцькій за зорганізування членів Думка.

Висловлюємо нашу найсердечнішу подяку інж. Александрові Пришлякові за надзвичайно зворушливе прощання покійного на вічний спочинок.

Пожертви на Український Гарвардський Проєкт (Міленіюм)

$1,000 — Олімпія і Володимир Роговські, Володимир і Керен Роговські, Христя і Ярема Кохан;
$1,000 — N.Y. Stock Exchange;
по $500 — Адріяна й Орест Кизик, Володимира і Стефан Сливоцькі;
$200 — Марія і Юліян Бачинські;
по $100 — Марія Кефор, Анна Король, Александра й Іван Кизик, Александра Крумшин, Едвард Камінський;
по $50 — Анна Корчинська, Надя і Богдан Кефор, Владимира і Ярослав Біланюк, Галина Головінська, Евгенія і Евген Івашків, Ірина і Ярослав Куровицький, Соня і Богдан Кохан, Анна й Александер Пришляк, Марія і Яків Палій, Марія і Юрій Штогрин, Віктор Роговський, Гарольд Джекобс;
$40 — Оксана і Олег Лопатинські;
$30 — Лідія і Андрій Закревські;
по $25 — Марта і Роман Данилюк, Ольга і Ярослав Городецький, Дарія Ґенза, Христина і Юрій Кушнір, Надія і Ярослав Пастушенко, Ольга і Юрій Пастернак, Анна і Роман Сокольський, Юрій Ставничий;
по $20 — Наталія Дума, Ольга і Роман Гаєцький, Дозя і Ярослав Кушлаба, Іванна і Богдан Курис, Марія і Роман Кушнір, Люба і Павло Михайлевич, Слава й Орест Мінцінські, Марія Шепарович, Надя Савчук, Ольга і Ярко Зазулі;
по $15 — Ольга Фостяк, Софія і Ігор Раковські, Ірина Стецьків.

Разом $4,815.00

На український хор Думка

Олимпія і Володимир Роговські $250.00

Пожертви на фонд допомоги дітям Чорнобиля

По $20 — Ланчак, М. Зацухний.

Разом $40.00

На Служби Божі за спокій душі покійного:

Ґабріні Медікал Центер, 83-ій Відділ СУА, М. Ю. Бачинські, В. Я. Біланюк, В. Я. Бачинські, Г. Головінська, Б. Галаган, Л. О. Ярема, А. Корчинська, Н. Б. Кефор, родина Крумшин, М. Кефор, О. Я. Кушлаба, А. Король, А. І. Кизик, М. Р. Кушнір, С. Д. Косович, Л. Б. Кекіш, Б. Кекіш, І. Б. Курис, О. О. Лопатинські, П. М. Муращук, І. І. Мокрівські, М. Я. Палій, А. В. Рак, В. С. Сливоцькі, Х. Сливоцька, родина Щербій, Н. М. Титла, А. Варчак, А. С. Йонґ.

Щира подяка Орестові Кизикові, який зайнявся збіркою пожертв в пам'ять покійного.

Хай Всевишній Господь благословить вас всіх та винагородить вас добрим здоров'ям на довгі літа.

Донька ЛІДА РОГОВСЬКА з мужем ВОЛОДИМИРОМ, з дітьми та внуками

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого дорогого
МУЖА І БАТЬКА

бл. п. д-ра

РОМАНА ОСІНЧУКА

у п'ятницю, 22-го березня 1991 року
будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в церквах:

св. Юра в Ню Йорку, о 9-ій год. ранку;
Пресвятої Трійці в Кергонксоні, Н. Й.;
свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл.;
св. Софії в Римі.

Про молитви в цей день за спокій душі покійного просять:

дружина ЛІДІЯ
і донька ЮЛІЯНА

Дня 4-го березня 1991 року в Австралії упокоївся в Бозі на 68-му році життя

БРАТ, ЧОЛОВІК, БАТЬКО І ДІДО

бл. п.

ОСИП МАҐОЦЬКИЙ

родом зі Львова та в ранньому житті активний член спортового товариства „Україна".

ПОХОРОН відбувся 7-го березня 1991 року.

Горем прибиті:

дружина — ТЕРЕСА
дочка — МАРІЙКА КУТІ з чоловіком АНДРІЄМ
внучки — СОНЯ, СУЗІ, НАТАЛКА
сестра — МАРІЙКА КАЧУРОВСЬКА з родиною в Україні
брат — ВОЛОДИСЛАВ з дружиною ОЛЬГОЮ та родиною
та ближча і дальша родина в Україні і діяспорі

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою,
що 12-го березня 1991 р. після тяжкої недуги
відійшла у вічність на 84-му році життя

бл. п.

НЕОНІЛЯ ПАВЛЮК

ПАРАСТАС — четвер, 14-го березня, о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Krowicki-McCracken **при** 2124 E. St. George Ave., Linden, N.J. **Години відвідувань від 2-4 по пол. і від 7-8 веч.**

ПОХОРОН — п'ятниця, 15-го березня 1991 р. о год. 9:30 ранку в церкві св. Володимира, Елизабет, Н. Дж., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

син — РОМАН з дружиною ВІРОЮ,
внуки і правнук з родинами
сестра — МАРІЙКА БЕРКЕЩУК з родиною

У глибокій печалі повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що з волі Всевишнього по тяжкій недузі заосмотрений св. Єлеопомазанням відійшов від нас у вічність 11-го березня 1991 р.

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДО, ПРАДІДО, БРАТ І ВУЙКО

бл. п.

СТЕФАН КОНРАД

нар. 26-го жовтня 1900 р. в Тернополі, Україна.

Учасник Визвольних Змагань, як Січовий Стрілець та як звітодавець 1-ої Української Дивізії, та учасник боїв під Бродами, в'язень польських тюрем, професор, журналіст та адміністратор „Шляху", дописувач до газет під псевдонімом „Каролин".

ПАРАСТАС в п'ятницю, 15-го березня о год. 8-ій веч., в похоронному заведенні Насевичів при 109 Tabor Rd., **Філядельфія, Па.**

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу, 16-го березня 1991 р. о год. 10-ій ранку в цьому ж заведенні, а опісля Поминальна Служба Божа в церкві св. Царя Христа, звідки тлінні останки будуть перевезені на український цвинтар на Факс Чейс, Па.

В глибокому смутку:

дружина — КАРОЛИНА
сини —
БОГДАН із дружиною АННОЮ в Арґентині
ІГОР з дружиною СОНЕЮ і синами
сестра — ЯРОСЛАВА ІСАЇВ з родиною
брат — ВОЛОДИМИР з дружиною РЕНАТОЮ в Австрії
11 внуків
та 6 правнуків

Замість квітів родина просить складати датки на Дітей Чорнобиля.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці
Українське Лікарське Товариство в Ню Йорку
Українське Патріярхальне Товариство в Ню Йорку

запрошують членів й українське громадянство на

ПОМИНАЛЬНИЙ ВЕЧІР

присвячений

бл. п. д-рові Романові Осінчукові

що відбудеться у суботу, 23-го березня 1991 р. о год. 5-ій веч.
в домі НТШ, при 63 Черверта авеню, між 9 і 10 вул. в Ню Йорку
ПІСЛЯ КАВА і СОЛОДКЕ

Пригадуємо, що ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА у сороковий день смерти д-р РОМАНА ОСІНЧУКА відбудеться у п'ятницю, 22-го березня 1991 р. о 9-ій год, ранку у церкві св. Юра в Ню Йорку, при 7-ій вулиці.

Ділимося сумною вісткою з рідними і знайомими,
що 7-го березня 1991 р. на 41-му році життя, несподівано відійшов у вічність

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, СИН, БРАТ І ЗЯТЬ

бл. п.

Богдан Борис Гошовський

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 11-го березня ц. р. з похоронного заведення Bible F. H. **(Бронкс, Н. Й.), звідки тіло було перевезено до церкви Покрови св. Марії в Бронкс, Н. Й., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.**

Горем прибиті:

дружина — ІРИНА з дітьми ВІКТОРОМ І АНДРІЙКОМ
батьки — ЛЕОНТИНА І ВОЛОДИМИР
сестра — ЛІДА
брат — РОМАН
тесть — МИКОЛА ТВЕРДОВСЬКИЙ
шваґер — БОГДАН ТВЕРДОВСЬКИЙ з дружиною ХРИСТИНОЮ і донечкою ТАНЕЮ
та ближча і дальша родина в Америці й Україні

Вісті з Норт-Порту на Фльориді

Соняшна Фльорида приманює українців не лише з американського континенту, але й з нашої Батьківщини. В зимових місяцях на вулицях Норт Порту часто лунає українська мова, кожної неділі обі церкви заповнені побожним народом. Наших сеньйорів на Фльориді відвідують також свояки з України відомі активісти, члени Руху. Наша громада вітає їх не менш ентузіястично, ніж у північних метрополіях.

Завдяки особистим зв'язкам подружжя Тесаровичів, відвідав нашу громаду біолог з Києва д-р Олександер Демченко, член Академії Наук УССР, голова осередку Руху у Київському університеті, член-засновник Української Наукової Асоціяції в Києві.

Д-р Демченко нав'язав співпрацю з відомим біофізиком українського походження професором Михайлом Кашею в Телегассе на Фльориді, якому саме тепер в його 70-ліття американські наукові кола влаштували ювілейні святкування. Може тому, що проф. М. Каша працює постійно на далекій Фльориді, він мало відомий українській громаді. Про нього і його діяльність обширно написав Демченко в журналі „Україна".

Проф. М. Каша народився в Елізабеті, Ню Джерзі, в родині українських поселенців. Початкову освіту здобув в українській школі, студії в університетах в Каліфорнії, Берклі, Чикаго і в Англії. Від 1951 року працює професором фізичної хемії на Фльориді. В Телегассе він заснував інститут біофізики, будову якого сам запроектував в впродовж 20-ти років є директором. Про наукові досліди та непересічні успіхи широко відомо в наукових колах. Тепер підготовляють ювілейний збірник його численних наукових праць, на базі його дослідів проводять міжнародні симпозіюми. Цікаві також його досліджения у ділянці теорії звучання струнних музичних інструментів. На ювілейну конференцію, яка відбулася в Телегассе в честь проф. М. Каші О. Демченко привіз з Києва для нього від Української Академії Наук почесну грамоту члена Академії.

Зліва: Микола Андрушко, Богдан Бурачинський та Сергій Конєв у Норт-Порті на Фльориді.

Проф. Демченко виголосив в Осередку св. Андрія доповідь про стан української науки на Батьківщині. Він належить до української наукової еліти, яка включилася до боротьби за державну самостійність нашої нації. Як визначний науковець, член Української Академії Наук, професор університету він зумів нав'язати на базі своїх дослідів співпрацю з численними науковцями у світі, зокрема в Америці, куди вже кілька разів приїздив на наукові конференції. Він вже зумів навіть примістити кількох своїх студентів в американських університетах для поглиблення наукових студій (т. зв. постдокторантські студії).

Предегент широко насвітлив стан і проблеми в ділянках української науки. Зокрема він сказав: „Наші зв'язки у світі надто обмежені і досі вони були можливі тільки за посередництвом московського центру. Нам треба розбудовувати власні зв'язки зі світом. В тій цілі засновано в Україні Українську Наукову Асоціяцію. В совєтській системі наукові відзначення надаються тільки в центральних установах в Москві. Нам треба змінити систему, щоб університети мали право видавати наукові ступені, це піднесло б також їх науковий престиж. Однак на такі зміни потрібно довгого часу, самими декретами систему не змінимо. Ми розбудували: наукові установи в Москві спільно, тому ми маємо право до тих спільних надбань".

На думку Демченка, нам потрібно відмежовуватися від тих центральних установ, але поки розбудуємо власні установи та зв'язки у світі, користати з тих всесоюзних надбань в Москві, не поривати передчасно з Центром.

Демченко співпрацює з Рухом. Багато ми вже осягнули. Демонстрації, тризуби, прапори майоріють по всій Україні, але для будови держави ще ще замало, потрібно ще багато зусиль. Його думки можна коротко висловити: „Ми здобули осяги, символіку, проголосили суверенність, а тепер хлопці, до роботи! Зокрема спрямуймо наші змагання на здобуття східніх і південних областей для ідеї української державности".

Д-р Сергій Конєв доповідав в Осередку 23-го лютого. Він нам вже відомий як заступник голови Руху в Україні. Його глибока доповідь була надрукована в „Сучасності". Сергій за фахом лікар, живе в Дніпродзержинську. Родичі його неукраїнці — батько росіянин, а мати латишка, але він вважає себе українцем, бо, за його словами, виріс на Україні в українському середовищі і там його Батьківщина. Такий підхід домінував в його доповіді. Сергій зразу заявив, що буде говорити про практичні, суттєві справи, не так як промовляють поети чи письменники, що нас відвідують з України. Він вірить, що Україна здобуде повну самостійність і буде говорити про реальні потреби для будови самостійности. Вже на конгресі Руху він запроектував утворення республіканського політичного бльоку Демократична Україна як альтернативи до Комуністичної партії України з чіткою орієнтацією на створення некомуністичного уряду згоди. До такого бльоку мали б увійти, крім Руху також усі активні організації.

Вивішення синьо-жовтих прапорів — це важливий мобілізуючий чинник, про те це ще не є державність ні суверенітет, а тільки крок у тому напрямі. Програму символіки ми вирішили, але ми втратимо довір'я народу, коли не забезпечимо йому кращого життя.

Совєтська система створила суспільство бездушних споживачів, зданих на ініціятиву згори та на допомогу, хоч як мізерну. Наше завдання творити виробничі корпорації, щоб перетворити людину на нову, підприємчиву індивідуальність, без якої не може існувати суверенна держава. Як приклад бездушности сучасної людини, Сергій вказав на те, що переважно цей „наш рідний синьо-жовтий прапор" висить на примітивному нетесаному патику, що вказує на брак пошани людей до нашої національної символіки, як до буденної декорації. Сергій запроектував на конференції Руху утворення Асоціяції Демократичних Рад України, що об'єднала б діячів практично з усіх областей. Її завданням є поборювати економічні, соціяльні, екологічні та національні труднощі на Україні. Її завданням є також сприяти економічному розвиткові України. Головою Асоціяції є Сергій Конєв.

Нам на еміграції треба постійно з'ясовувати, щоб вся допомога чи кредити йшли на розбудову республік, а не до Кремля, бо в майбутньому республіки не будуть уважати себе зобов'язаними до звороту уділених центрові кредитів.

Україна стремить до впровадження власної валюти, на що має достаточне забезпечення. Покриття валюти є можливе навіть золотом. Як відомо, біля Дніпропетровська і на Закарпатті відкрили значні поклади золота.

З ініціятиви д-ра Конєва в Дніпродзержинську створили приватний медичний центр. Там закупили великий об'єкт з метою побудови медичних споруд. Проєктується також культивацію та переробку лікувальних рослин на медичні препарати. Це також з наміром привчити людей працювати самостійно, заробляти на життя власною працею. В Дніпродзержинську ліквідували російську гімназію і перетворюють її на українську. Дирекція гімназії не має труднощів забезпечити викладачами стислих дисциплін — математики, фізики, однак труднощі з викладачами українських дисциплін — мови, літератури, історії. Допомогти тут можуть комп'ютери з українською програмою. Це допоможе також піднести престиж української школи. Комп'ютери для українських шкіл на східню Україну — це велика допомога з діяспори для України. Допомога потерпілих в чорнобильській аварії самозрозуміла, але в розбудові держави потрібно передовсім допомоги в напрямі творення підприємств технології та фінансовими ресурсами.

Сергій не належить до ніякої партії, бо він побоюється, що партії можуть надто егоїстично розбудовувати власні потреби і амбіції. Він співпрацює інтенсивно в рамках Руху і уважає, що Рух повинен усе охоплювати і очолювати.

Відвідини діяспори такими професіоналами як Демченко і Конєв передовсім корисні тим, що для розбудови установ і підприємств в Україні потрібне взаємне пізнання. Гості з'ясовують свої потреби на Батьківщині і також мають змогу пізнати, на яку допомогу діяспори вони можуть розраховувати.

Доповіддю і дискусією вміло провадив голова комітету допомоги Україні в Норт Порті д-р В. Король, від Осередку вітала доповідача культурно-освітня референтка мгр Валентина Мушинська.

Цікаву інформативну доповідь виголосив в Осередку наш професіонал з Канади Віктор Роєнко. Він відвідав різні місцевості в Галичині і на східній Україні. Роєнко вказав на успіхи і недоліки передусім в площині почуття національної та державницької свідомости. Дуже важливо, щоб захід і схід України взаємно себе відвідували і пізнавали. Українці з еміграції повинні передовсім відвідувати східні та південно-східні райони України, найбільше загрожені і зрусифіковані робітничі терени України, бо там не можна їх втратити.

Доповідь Роєнка була передовсім корисна своїми вказівками та практичними порадами тим, які будуть відвідувати Україну.

П. Турула

Львівські архівісти...

(Закінчення зі стор. 2)

Митрополит і фінансово-матеріяльної допомоги для зруйнованих війною західньоукраїнських земель.

У 1920—1930-ті роки Митрополит сприяв процесові національного відродження в Галичині. Особливо уважно ставився він до виховання молоді в дусі християнської моралі, національного патріотизму й людяности.

У 1930-ті роки Шептицький був добре поінформований про події, що відбувалися в Совєтському Союзі та на підрадянській Україні. Він засудив штучний голод 1932—1933 років, репресії. Під час Великого голоду на Україні, Митрополит організував збір коштів на допомогу голодуючим, хоч большевики, заперечуючи існування голоду на Україні, ніякої допомоги з-зовні на Україну не допускали.

Після укладення пакту Ріббентропа-Молотова, Шептицький заявив про невтралітет у справах польсько-німецького конфлікту.

Шептицький був чи не єдиним діячем у Европі, хто відкрито звертався до самого Гітлера із засудженням гітлерівського нищення жидів. Пізніше, коли стало відомим, що Митрополит у самому Соборі св. Юра переховує десятки жидів, у тому числі рабіна Давида Кагана, Гімлер видав розпорядження про арешт Митрополита та обшук у Соборі. Однак, губернатор Галичини переконав нацистську владу, що, зважаючи на авторитет цієї людини серед місцевого населення, цього робити не слід (стор. 47).

В 1942—1943 роках Митрополит закликав до припинення українсько-польських сутичок, до примирення двох оунівських напрямків, що взаємно себе поборювали, — бандерівців і мельниківців, та закликав Українську Повстанську Армію припинити диверсійні дії.

Автори кажуть, що на їх погляд — „спірний момент, що стосується цього періоду, — це є лист Митрополита Шептицького до Сталіна, написаний у 1944 році, після вступу Радянської армії до Львова. На жаль, у нашому розпорядженні немає оригіналу цього документу. З копії ж листа відомо, що А. Шептицький був задоволений тим, що після вигнання Радянською армією фашистів знову створились умови для возз'єднання України. Крім того, у листі висловлювалась надія, що Радянська влада створить всі умови для нормального існування Церкви, а такі запевнення з боку самого Сталіна були". „І якби ми сьогодні не знали про підготовку до ліквідації Унії, яка згодом відбулася на Львівському соборі 1946 року, то все це виглядало б дуже правдоподібно. Така підготовка велася уже в 1944 році. На цьому фоні небаченим фарсом виглядає приїзд Хрущова на похорон Митрополита з вінком від самого Сталіна" (стор. 48).

Авторки слушно звертають увагу читачів, що на фоні нинішніх тривожних подій у нашій Україні, коли роз'єднані конфесійно ворожнечею тисячі людей у Галичині ризикують розпочати „війну" між представниками того самого народу, слід звернутися за порадою до цього великого Мислителя — Митрополита Андрея.

Помер Митрополит Андрей Шептицький (а може окупант і пришвидшив його смерть, — Я. С. Г.) 1-го листопада 1944 року, похований у підземеллі Собору св. Юра. У Львові живе ще багато свідків прощання народу зі своїм Душпастирем. Люди згадують, що під час похорону було скупчено багато совєтського війська біля міста, а в місті було видно силу-силенну енкаведистів. „На жаль, ми ще й до сьогоднішнього дня не знаємо, що сталося з прахом Митрополита і чи місце Його останнього спочинку в пізніші часи не було осквернене".

1946 року одним розчерком пера ганебної пам'яти Сталін знищив Українську Греко-Католицьку Церкву. Це був акт вандалізму й наруги над українським народом так само, як і знищення ним же у 1930 році Української Автокефальної Православної Церкви. У тюрми-катівні, табори-ГУЛаги були кинуті десятки тисяч і сотні тисяч українців. У „спецохранах" за сімома замками 44 роки ховали матеріяли, що проливають світло правди на історію нашого народу. Свій есей авторки закінчують словами: „Ми повинні довести, що і в своєму народі є пророки. Зверніться до спадщини цього українського Мойсея, як назвав Митрополита Андрея Іван Франко".

Мрія про „Мрію"

(Закінчення зі стор. 1)

було видно прелет літака, де і також прибула численна місцева преса та телевізія. Після завершення митних процедур (пізніше члени залоги літака розповіли що відібрали у них трохи цибулі і березового віника), групу з українськими і американськими прапорами допустили до трапу-драбини літака, де розпочалася пресова конференція з участю кількох десятків кореспондентів.

Найбільше уваги преса надала Мар'яні Романич, 11-ій дівчинці, яка разом з мамою Любою прибула на лікування левкемії, яку вона дістала в наслідок Чорнобильської катастрофи. Лікування проходитиме в Єйльсько-Нюгейвенському шпиталі, спонзороване Фондом Допомоги Дітям Чорнобиля. Українську групу опитували кореспонденти про допомогову акцію української громади, подано щирі і відверті пояснення про Рух і допомогу дітям Чорнобиля.

Після пресової конференції з залогою „Мрії" в готелі Шератон, Бредлі, де зупинилась 21-членна залога літака, гості з „Мрії" прибули до Українського Народного Дому, де їм влаштовано скромне прийняття управою Товариства Допомоги Україні. Частували гостей традиційним українським борщем, варениками та напитками, що створило дружню атмосферу серед присутніх. Вітали гостей голова Т-ва Ігор Білинський, Орест Кузьма та Леонід Чудовський, які висловили подяку гостям за їхню віддану працю транспортування пару сотень тонн потрібного Україні лікарсько-харчового вантажу.

Провідник залоги „Мрія" Михайло Харченко висловив подяку від своїх співвітчизників за теплу й щиру зустріч з українською громадою. Дружня розмова відбулася з капітаном літака Олександром Галуненком, яки будучи сиротою після Другої світової війни, досягнув високої ранги пілота і керує найбільшим транспортовим літаком світу, його заступник Юрій Росницький, знаний в СССР майстер гелікоптерного спорту, а В'ячеслав Каршенцев штурман-навігатор і Микола Марищенко, провідний інженер, всі вони скромні люди, які пройшли школу і тренування у військовій та цивільній авіації. Цікаво було поговорити з конструкторами Мартиненком Леонідом і Шебровським Леонідом, які розповіли про конструкцію та потужність „Мрії".

Літак важить 350 метричних тонн і може піднімати 250 метричних тонн вантажу. Швидкість лету 700-850 км/год. В середину літака можна вмістити понад 80 автомашин, чи транспортувати космічні кораблі багаторазового використання кріплені на поверхні літакового корпусу. Керівна залога літака — це люди понад 40 років, а допоміжна технічна обслуга — молоді інженери, переважно кияни.

У п'ятницю, 8-го березня, Нюгейвенський Комітет Допомоги Дітям Чорнобиля включився до підготови виставки і показу літака для американців. Були приправлені стенди з показом українських народних строїв і кераміки та картин привезених з України. У суботу, 9-го березня, відбувся перший показ літака, який триватиме до 18-го березня (розклад про оглядини літака подано в „Свободі" з 7-го березня). Цього дня понад 1,500 зацікавлених прибули на оглядини літака, а капітан Галуненко, підписував сувенірні знимки з літака. Також місцеві упорядчики та обслуга подавали всі відомі інформації про „Мрію". Організацією продажу сувенірів, сорочок, книжок, а особливо популярних українських крашанок, займається Н. Матківська. Вона також опікується добробутом залоги літака.

Небуденна подія зустрічі літака і його залоги зробила глибоке враження на український громаду стейту Коннектикат. Мрія про приліт „Мрії" здійснилась!

Приймаються...

(Закінчення зі стор. 1)

кредитів для кожного студента, і буде виплачена з фондів, призначених жертводавцями Фонду Катедр Українознавства на підтримку літньої школи. Студенти, які бажають мешкати в університетській бурсі, мусять платити за квартиру і харчування; цьогорічний кошт — 1,660 дол.

Щоб отримати аплікації на літні курси 1991 року просимо звертатись на адресу: Harvard Ukrainian Summer Institute, 1583 Massachusetts Ave., Cambridge, Mass. 02138. Можна телефонувати на число (617) 495-7833, або до бюра ФКУ на число (617) 495-7835. Звернутися слід якнайраніше, бо кількість квартир і число місць на курсах української мови обмежені.

ВІДІЙШЛИ

● ВІД НАС ●

ОЛЕКСА ЖИГЛЕВИЧ, член УНС Відд. 266-го ім. Івана Франка в Амстердамі, Н.Й. помер 10-го лютого 1991 року на 77-му році життя. Нар. 1914 року в Кременці на Волиці, Україна. Членом УНС став 1973 року. Залишив у смутку дружину Ольгу і сина Степана з дружиною Марінною; сестру Марію в Україні, як також ближчу і дальшу родину в Україні і ЗСА. Похорон відбувся 13-го лютого 1991 року на цвинтарі св. Миколая в Трой, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Варшона, секр.

ПЕТРО МОРОЗ член УНС Відд. 238-го ім. Евгена Коновальця в Бостоні, Масс. помер 16-го січня 1991 року на 88-му році життя. Нар. 27-го жовтня 1902 року в Осташівцях (Тернопіль) Україна. Членом УНС став 1931 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина Евгена, сестру Каті Бортник, брата Миколу в Україні, 6 внуків і 3-ох правнуків. Похорон відбувся 19-го січня 1991 року на цвинтарі Мт. Ґовп в Бостоні, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!

Анна Ремік, секр.

СТЕЛЛА ФОРЕМНА, член УНС Відд. 102-го ім. свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо, померла 1-го грудня 1990 року на 91-му році життя. Нар. 15-го липня 1899 року в Добромилю, Галичина. Членом УНС стала 1926 року. Залишила у смутку дочок Стефанію Квенц, троє внуків і троє правнуків та четверо сестрінків. Похорон відбувся 4-го грудня 1990 року на цвинтарі Кальварія в Клівленді, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Микола Бобечко, секр.

Любов Коленська
ДЗЕРКАЛА
НОВЕЛІ
Ціна: $13.00 з пересилкою
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 7% стейтового податку.
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 31-го БЕРЕЗНЯ 1991 р.

Бетлегем, Па. Річні збори 288-го Відд. Б-ва св. Димитрія, зараз по Службі Божій в церковній залі св. Йосафата, при Кенмор авеню. Проситься членів прибути. — Д. Мушастий, секр.